

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.37>

Васільєв В. І.
м. Полтава, Україна
vikktorrr87@gmail.com

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ДО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У тезах обґрунтовується зміст та структура понятійного конструкту «формування пізнавального інтересу особистості учня до навчання технологій». Доведено, що формування пізнавального інтересу особистості учня до навчання технологій є багатокomпонентним інтегрованим психолого-педагогічним процесом, який включає розвиток в учнів мотиваційного, когнітивного, емоційно-ціннісного та діяльнісного його компонентів.

Ключові слова: формування, пізнавальний інтерес, особистість учня, навчання технологій.

Abstract. The theses substantiate the content and structure of the conceptual construct "formation of cognitive interest of the learner's personality in learning technologies." It has been proven that the formation of a student's cognitive interest in learning technologies is a multi-component integrated psychological and pedagogical process, which includes the development of students' motivational, cognitive, emotional-value and activity components.

Keywords: formation, cognitive interest, student personality, technology learning.

Спрямованість розвитку сучасної вітчизняної освіти на формування активної, творчої та компетентної особистості учнівської молоді актуалізує проблему формування її пізнавального інтересу як важливого чинника стимулювання освітньої діяльності та ефективного оволодіння знаннями, уміннями та ціннісними орієнтаціями [2; 4]. Пізнавальний інтерес виступає дієвим засобом активізації предметного шкільного навчання учнів, ефективно сприяє розвитку їхнього творчого мислення та мотивує до здійснення навчальної діяльності. Особливого значення цей різновид інтересу має для технологічної освітньої галузі, оскільки вивчення шкільного предмету «Технології» поєднує в собі набуття теоретичних знань із їхнім практичним застосуванням у творчій проектно-технологічній діяльності [3].

Дослідження вітчизняних науковців у галузі теорії і методики технологічної освіти переконливо засвідчують, що на результативність навчання учнів технологій суттєво впливає сформованість пізнавального інтересу до проектно-технологічної діяльності [7]. У науково-педагогічних працях сучасних вітчизняних (Л. Бутузова, С. Горчинський, О. Нагайчук, С. Назарець, І. Носова та ін.) та зарубіжних (G. Schraw, S. Lehman, G. Falloon, M. Hatzigianni, M. Bower, A. Forbes, M. Stevenson та ін.) учених формування пізнавального інтересу до предметного шкільного розглядається як складне психолого-педагогічне явище, яке поєднує в собі емоційні, мотиваційні та пізнавальні складові навчання учнів. А сам процес формування пізнавального інтересу обумовлений здебільшого організацією активної навчально-пізнавальної діяльності учнів, застосуванням вчителями методів інтерактивного навчання, технологій STEM-освіти та проектно-технологічної діяльності [9].

Вітчизняні дослідники технологічної освітньої галузі О. Коберник, В. Мадзігон, Л. Оршанський, В. Сидоренко, А. Терещук, Д. Тхоржевський та С. Ящук зазначають,

що уроки з технологій суттєво впливають на формування інтересу учнів до предметного шкільного навчання, оскільки передбачена на них практична діяльність включає реалізацію творчих ідей та створення цікавих для учнів матеріальних об'єктів [6].

Метою проведеного нами теоретичного дослідження стало обґрунтування змісту та структури понятійного конструкту «формування пізнавального інтересу особистості учня до навчання технологій».

У педагогічній науці пізнавальний інтерес визначається як стійка орієнтація особистості на пізнавальний процес із проявами позитивно-емоційного ставлення до навчання та спрямованості на самостійне оволодіння новими знаннями та вміннями [2; 4; 8]. В технологічній освітній галузі пізнавальний інтерес обумовлює стимулювання активної проектно-технологічної діяльності учнів шляхом поєднання набутих учнями теоретичних знань із їхнім практичним застосуванням.

Формування пізнавального інтересу до навчання технологій нами визначається як процес цілеспрямованого педагогічного розвитку внутрішньої мотивації учнів на оволодіння техніко-технологічними знаннями та трудовими вміннями в процесі активної проектно-технологічної діяльності.

У структурі пізнавального інтересу учнів до вивчення технологій нами виділяються такі взаємопов'язані складові:

- мотиваційний компонент, як ключовий чинник ефективного навчання технологій, обумовлює формування в учнів внутрішньої потреби у набутті нових знань та прагнення до саморозвитку і самореалізації [1];

- когнітивний компонент визначає спрямованість учнів на набуття на уроках нових знань про техніку і технології, конструкційні матеріали і трудові операції, необхідні для проектування та виготовлення виробів [2; 3; 5];

- емоційно-ціннісний компонент визначає ставлення учнів до навчання технологій, де позитивні емоції покращують ефективність формування спочатку зацікавленості, а, з часом, і стійкого інтересу до предметного шкільного навчання [4];

- діяльнісний компонент визначається готовністю учнів до активної проектно-технологічної діяльності в процесі виконання творчих, проблемних завдань, пов'язаних зі STEM-освітою, цифровими технологіями, що суттєво підвищує ефективність формування пізнавального інтересу учнів до навчання технологій [3; 7; 9].

Наш досвід дослідження формування пізнавального інтересу особистості учня до навчання технологій доводить, що створення на уроках технологій сприятливого освітнього простору засобами проектно-технологічної діяльності ефективно сприяє підвищенню мотивації учнів до навчання технологій, забезпечує розвиток їхнього техніко-технологічного творчого мислення, дієво стимулює самостійність, активність та творчу ініціативу школярів.

Можна зробити висновок, що формування пізнавального інтересу особистості учня до навчання технологій є багатокомпонентним інтегрованим психолого-педагогічним процесом, який включає розвиток в учнів мотиваційного, когнітивного, емоційно-ціннісного та діяльнісного його компонентів. Ефективність цього процесу визначається використанням сучасних методик навчання технологій, практичною його спрямованістю, створенням творчого освітнього простору та професійно-педагогічною майстерністю вчителя технологій. Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо обґрунтування педагогічних умов формування пізнавального інтересу особистості учня до навчання технологій та впровадження інноваційних методів, форм організації та засобів навчання технологій.

Список використаних джерел:

1. Бутузова Л., Коржевська Н. Психологічні особливості мотивації учіння підлітків. *Формування особистості в освітньо-виховному середовищі навчального закладу : проблеми і пошуки*. Житомир: ФОП Левковець, 2015. Вип. 2. С. 21–23.
2. Горчинський С. В. Інтерес до навчального предмету як особливий вид пізнавального інтересу. *Молодь і ринок*. 2008, № 6 (41). С. 139–142.
3. Нагайчук О. В. Інтелектуальний розвиток учнів 5-9 класів засобами проєктно-технологічної діяльності у процесі трудового навчання: дис. ... канд. педагог. наук: 13.00.02. Київ, 2010. 275 с.
4. Назарець Л. М. Особливості емоційної регуляції в формуванні пізнавальних інтересів підлітків: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Рівне, 2009. 219 с.
5. Носова І. О., Кондратенко Г. М. Методика використання опорних конспектів для активізації пізнавальної діяльності учнів на заняттях з трудового навчання. URL: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nchnpu_13/2010_7/30.pdf (дата звернення 21.12.2025).
6. Оршанський Л., Нищак І., В. Ясеницький. Вітчизняні науково-педагогічні школи у галузі теорії та методики трудового навчання. *Молодь і ринок*. 2021. №11–12 (197–198). С. 21–26.
7. Теорія і методика навчання технологій : навчальний посібник для здобувачів освіти ступеня молодший бакалавр та бакалавр за спеціальністю А4 Середня освіта (за спеціальностями) / І. П. Андрощук, І. В. Андрощук, В. В. Бербец, Т. М. Бербец та ін. / за заг. ред. О. М. Коберника. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2025. 692 с.
8. Schraw G., Lehman S. Situational Interest: A Review of the Literature and Directions for Future Research. *Educational Psychology Review*. 2001. № 13. P. 23–52.
9. Falloon G., Hatzigianni M., Bower M., Forbes A., Stevenson M. «Understanding K-12 STEM Education: a Framework for Developing STEM Literacy». *Journal of Science Education and Technology*. 2020. №29. P. 369–385.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.38>

Марущак О.В., Глуханюк Я.В., Табачук М.С.
м. Вінниця, Україна
oksana.marushchak@vspu.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ДЕРЕВООБРОБКИ

Анотація. У статті науково обґрунтовано комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективність використання проєктних технологій у процесі формування компетентностей з деревообробки в учнів 10-11 класів. Розкрито зміст ключових, предметних і проєктно-технологічних компетентностей через призму художньої обробки деревини з акцентом на переході від репродуктивного навчання до продуктивної творчої діяльності. Особливу увагу приділено цифровізації освітнього середовища, фасилітативній ролі вчителя, диференціації навчання за допомогою «Піраміди планування» та стимулюванню мотивації через